

(א) רש"י מ"ו, ט' וימא מ"א, א' לקמן מ"ג, ט' וילעל ל"ד, ט' (ה) ונדבסו כ"ה, ו' (ד"ה וימא)

תורה אור השלם
1. וְכִי יִבַּח שׁוֹר אֶת אִישׁ אוֹ אֶת אִשָּׁה וְזָמָת קִוּוּל יִשְׁקַל הַשׁוֹר וְלֹא יֵאָבֵל אֶת בְּשָׂרוֹ וּבִעַל הַשׁוֹר יָקָם; שְׁמוֹת כֹּה כֹה
2. וְכִי יִצְוֶה אֲנָשִׁים וְיִגְדֹפוּ אִשָּׁה חֲרָה וְיִצְאוּ יְלָדֶיהָ וְלֹא יִזְדָּה אֶסּוֹן עֲנִישׁ יַעֲשֶׂה בְּאֶשֶׁר יִשְׁתִּי עֲלֶיהָ בְּעַל הָאִשָּׁה וְיָזָן בְּפִלְלֵיהֶם; שְׁמוֹת כֹּה כֹה

הגהות הב"ח
(א) הוב' ד"ה גבי וכו' לא נפיק מלש' אלא מהלש' ג"כ ס"א ובעל בהמנח גבס"א כי מההוא ס"א עבר לחודיה וליג' עבר וצושת דעשת נפק מלש' א:

גליון הש"ס
תוס' ד"ה כתב וכו' ברפ"י לעיל, דף לה ע"א מוס' ד"ה ד"כ"ט:

מוסף רש"י
יציבא. אורחי (שורבוין ס, ט)

שור שנגח ד' וה' פרק רביעי בבא קמא מב.

עין משפט
גר מצוה

גב א ב מיי פ"א מהל' טקו ממון הלכה ג: גר א ד ה מיי פ"ד מהלכות חובל ומזיק הלכה ה' סמג עשין ע טוש"ע ח"ת סי' תכג סעיף א וסעיף ד:

הא תם מיחייב. לא צעי למימר תם שמחויב ממה שהמועד פטור לאטו משום לאיעד יהיה פטור יותר אלא ה"ק למועד יהיה פטור שלא לחייבו בהעלאת יותר מתם והא דקאמר יציבא צארעא משום דאמתות הקל שאין משלם אלא מגופו חייב דא מועדת לא כ"ש:

כתב רחמנא בע"ה השור נקי

דפבור. ואנטרין למיכתב אנשים דאי לא כתב אלא בעל השור נקי הוא מוקמינן נקי מחזי כופר והוא מחייבין זין תם זין מועד דמני ולדות אכל השתא דכתיב אנשים למעוטי מועד אית לן לאוקמי פטור דנקי אמת דלא להוי יציבא צארעא וכו': **כתב רחמנא בע"ה השור** נקי תם פטור ומועד חייב. ונקי מדמי ולדות דקתינו לאו לפוטרו מדמי ולדות אנטרין אלא כלומר דוקא תם פטור מדמי ולדות ואי לא כתב אנשים כלל הוי פטרינן נמי במועד דלא מחייב הכתוב במועד אלא במקום שחייב בתם כדפרישתי לעיל (ת.ו) ולהכי כתב אנשים דליתי נקי לגלויי עליה דלא משתעי אנשים ולא שוריים אלא בתם והא דמתיב בהחובל (לקמן דף טו) שור אין משלם אלא נזק ופטור מדמי ולדות משמע דאירי במועד דמשלם נ"ש ועוד דומיא דאדם ואפילו הכי פטור מדמי ולדות הדיא כר"ע אחיא:

גבי בושת נמי נימא הכי אנשים ב"ו. דגזי בושת כתיב כי ינעו אנשים יחדו איש ואחיו דמאיש צעמיטו לא נפקא אלא עבר לחודיה וריפוי ושבת נפקא מהוא כדלמרינן בהמניח (לעיל דף ג.) ואפילו לר"ע דמאיש צעמיטו נפקי כולהו מודה הוא דבושת לא נפיק מיניה אלא עבר וריפוי ושבת שרגילין להיות ע"י חבלה דומיא דנתינת מוס אכל בושת דרגיל להיות רוב פעמים בלא חבלה לא נפיק מאיש אלא מאנשים (ה) וא"ת וריפוי ושבת זין לר"ע וזין לרבנן לילף מאנשים דכתיב גבי ריפוי ושבת וכו' יציבון אנשים וי"ל דקיס ליה לגמרא דההוא אנשים אחא לדרשא אחרינא ומחאי טעמא נמי א"ש דלא פריך גבי ריפוי ושבת נמי נימא הכי אכל ההוא דבושת קיס לן דלמעוטי שוריים אחא והא דלא פריך

משכח רברבי שקיל זוטרי שקיל רב טביומו משמיה דרבא אמר המית אמר ליה ברישא משל לצייד ששולה דגים מן הים משכח זוטרי שקיל משכח רברבי שדי זוטרי ושקיל רברבי תניא אידך יבעל השור נקי רבי יוסי הגלילי אומר נקי מדמי ולדות אמר לו ר"ע הרי הוא אומר כ"י ינעו אנשים (ו) ונגפו אנשים ולא שוריים שפיר קאמר ר"ע אמר רב עולא בריה דרב אידי איצטרך ס"ד אמינא אנשים ולא שוריים הדומין לאנשים מה אנשים מועדין אף שוריים מועדין הא תם מיחייב כתב רחמנא בעל השור נקי דפטור אמר רבא יציבא צארעא וגורא בשמי שמיא אלא אמר רבא איצטרך ס"ד אמינא אנשים ולא שוריים הדומין לאנשים מה אנשים מועדין אף שוריים מועדין וק"ל לתמוין דפטורי הדר כתב רחמנא בעל השור נקי תם פטור ומועד חייב א"ל אב"י אלא מעתה גבי בושת נמי נימא הכי אנשים ולא שוריים הדומין לאנשים מה אנשים מועדין אף שוריים מועדין וק"ל וחומר לתמוין דפטורי הדר כתב רחמנא בעל השור נקי תם פטור ומועד חייב וכו"ת ה"ג אי הכי ליתני בעל השור נקי רבי יוסי הגלילי אומר פטור מדמי ולדות ומבושת אלא אב"י ורבא דאמרי תרוייהו אנשים אין אסון באשה יענשו דיש אסון באשה לא יענשו ולא שוריים דאע"ג דיש אסון יענשו הדר כתב רחמנא בעל השור נקי דפטור מתקוף לה בר אדא בר אהבה אמו באסון תליא מילתא בכוונה תליא מילתא אלא אמר רב אדא בר אהבה אנשים הכי נתכוננו זה לזה אע"ג שיש אסון באשה יענשו כי נתכוננו לאשה עצמה לא יענשו ולא שוריים דאפילו נתכוננו לאשה עצמה יענשו כתב רחמנא בעל השור נקי דפטורי וכן כי אתא רב הגי מדרומא אתא ואייתי מתניתא בידיה בעל השור נקי ר"ע אומר נקי מדמי עבר ונימא

גבי עבר נמי נימא הכי דכתיב איש צעמיטו ולא שור צעמיטו ולא שור דומיא דאיש כ"י משום דניחא ליה למפרך מקרא דאנשים דומיא דההיא דאחריי זה: **בבבונה ת"א מילתא.** פ"ה דס"ל כר"ש דלמר באלו הן הגשרפין (סנהדרין דף עט. ו) וס' נתכוון להרוג את זה והרג את זה פטור ממיתה וזין דפטור ממיתה חייב דמני ולדות דלית ליה דמנא דבי חזקיה וקשה לר"י וכו' היה תמה רב אלא בר אהבה על אב"י ורבא אס סבורין כרבנן ועוד דלריכא למימר דרב אלא וצרימא דרב חגי דרומאה פליגי אתנא דבי חזקיה וה"ל למפרך הכא כדפריך רבא עליה דרב דומי פרק אלו נערות (מבואר דף לה. ו) וס' (א) ומי איכא מאן דלית ליה דמנא דבי חזקיה ונראה לר"י דרבא ואב"י לא היו פוטרינן שוריים מדמי ולדות מנקי אלא דוקא אלא נתכוונו לאשה דומיא דאנשים דמשמע בהו קרא אכל נתכוון לאשה עצמה חייב אנשים אלא שוריים דאע"ג שיש אסון לא יענשו זין אסון לא יענשו זין נתכוונו זה לזה אלא לאשה עצמה ולא שוריים דזין הכי ע"כ כתב רחמנא בעל השור נקי דפטור והוא משמע שפיר דפטור בכל ענין אלא ודאי נתכוונו לאשה עצמה חייבין לאב"י ורבא ואע"ג דבאנשים פטורי טפי כשמתכוונים לאשה היינו משום דשייך בהו קס ליה דברכה מיניה אכל צשור לא שייך ופריך רב אלא בר אהבה והא ע"כ בכוונה תליא מלתא לרבי דלריש בהגשרפין (סנהדרין דף עט. ו) וס' ונתתה נפש תחת נפש ממון ולית ליה לא חלקת זין מתכוין לשאין מתכוין לענין דמי הנהרג וסובר רב אלא דהוא הדין לענין דמי ולדות דכיון דגלי קרא שיש לחלק זין מתכוין לשאין מתכוין לענין דמי הנהרג לא נלמד עוד שום פטור ממון כשאין מתכוין מכה הקישא ואע"ג דלית ליה הקישא לענין שאר דברים וא"כ לדידיה אנשים אפילו יא אסון באשה יענשו ולדידיה לא ינעו פטור בשוריים אפילו נתכוונו לאשה שאי אפשר לרבי לדרוש אלא כמו שדורש אחרי כן ומדריב נשמע לכולהו תנאי שלא מנינו מחלוקת זה ביניהם ואב"י ורבא סברי להו דדוקא למאי דגלי קרא כגון דלמי הנהרג לרבי גלי אכל בשאר ממון לא ינעו ומונח בהמה (לקמן דף מט.) דלרבי ורבא סברי להו שהוא חייב בשוריים כשמתכוין לאשה עצמה דתנן שור שהיה מתכוין לחצירו והכה אשה ויאלו ילדיה פטור מדמי ולדות ודייקין בגמרא טעמא דנתכוין לחצירו אכל נתכוין לאשה משלם נימא מהוי מיוצתא דרב אלא בר אהבה משמע דלרבא ואב"י ניחא דמחייב ומתנימין דהחובל (לקמן דף טו.) דפטור שור מדמי ולדות דוקא כשלא נתכוין לאשה דומיא דאנשים דקרא: